

Recenzja Rozprawy doktorskiej mgr Jacka Doroszenko w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki o tytule: Dźwięk jako kategoria, medium i przekaz w intermedialnej realizacji artystycznej „Wideo-partytura krajobrazowa”
Promotor: dr hab. Jakub Pierzchała, prof. UKEN, Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Instytut Sztuki i Designu

Przedłożona rozprawa doktorska wraz z częścią artystyczną oraz dokumentacją dorobku stanowią dojrzałe, spójne i autonomiczne osiągnięcie artystyczno-badawcze, sytuujące się w obszarze współczesnych praktyk intermedialnych, sztuki dźwięku wykorzystującej narzędzia cyfrowe oraz audiowizualnych form eksperymentalnych z nastawieniem na notację graficzno-foniczną osadzoną w czasie. Autor w sposób konsekwentny i świadomy podejmuje zagadnienie dźwięku jako kategorii estetycznej, medium artystycznego oraz nośnika znaczeń, osadzając własną praktykę w szerokim kontekście teoretycznym, jednocześnie rozwijając autorską koncepcję „wideo-partytury” z nastawieniem na wersję osadzoną w krajobrazie.

Głównym osiągnięciem rozprawy jest wypracowanie i precyzyjne zdefiniowanie pojęcia „wideo-partytury” jako hybrydowej i modułowej formy artystycznej, w której obraz wideo pełni funkcję audiowizualnej notacji, pozostając jednocześnie w ścisłej relacji z konkretnym krajobrazem i jego właściwościami akustycznymi. Autor nie traktuje pejzażu jako neutralnego tła, lecz jako aktywny czynnik determinujący strukturę kompozycyjną dzieła. Zachodzi interesująca relacja pomiędzy tym co zastane a zauważone, wewnętrzne a zewnętrzne oraz indywidualne a obiektywne, co wprowadza wiele kontekstów i odniesień.

Centralna realizacja artystyczna Wideo-partytura krajobrazowa składająca się z trzech filmów wideo oraz instalacji dźwiękowej, stanowi przykład pracy o wysokim stopniu świadomości formalnej i konceptualnej. Zestawienie krajobrazów Islandii, Norwegii i Czech nie ma charakteru dokumentacyjnego, są to przestrze-

nie „nasłuchiwane”, w których dźwięk staje się narzędziem pomiaru przestrzeni, czasu i relacji człowieka z otoczeniem. Szczególnie cenne jest tu odejście od narracyjności na rzecz percepcyjnego doświadczenia trwania, rytmu i ciszy.

Dorobek artystyczny zaprezentowany w ramach rozprawy doktorskiej jest rozległy i konsekwentnie rozwijany na przestrzeni lat. Na szczególne omówienie zasługują następujące realizacje:

- Estetyczny interfejs pamięci - interaktywna praca audiowizualna zrealizowana na etapie studiów magisterskich, w której autor badał relacje pomiędzy obrazem, dźwiękiem i pamięcią, wykorzystując nagrania terenowe oraz interfejs performatywny. Praca ta stanowi istotny punkt wyjścia dla późniejszych eksploracji intermedialnych.
- Tonopolis (2012) - projekt oparty na dźwiękowym portrecie miasta Torunia, realizowany we współpracy interdyscyplinarnej. Autor wykorzystuje tu field recording jako narzędzie mapowania przestrzeni miejskiej, łącząc dźwięk, animację i interaktywną strukturę narracyjną. Projekt ten wyraźnie zapowiada dalsze zainteresowanie pejzażem dźwiękowym jako nośnikiem tożsamości miejsca.
- Soundreaming - realizowany w duecie z Ewą Doroszenko, wieloletni projekt artystyczny, rozwijany w formie instalacji, kompozycji audiowizualnych, albumów dźwiękowych oraz platformy internetowej. W realizacjach takich jak Soundreaming (Audiobulb Records, 2017) czy Soundreaming Volume 2: Overlooked Horizons (Requiem Records, 2024) autor operuje nagraniami terenowymi w sposób daleki od dokumentu - dźwięk podlega translacjom, reinterpretacjom i wizualnym notacjom, zbliżając się do idei partytury graficznej.
- Instalacje site-specific (m.in. Jedna Dwa Tri Gallery w Pradze) - prace, w których autor świadomie wykorzystuje akustykę i architekturę przestrzeni wystawienniczej jako integralny element kompozycji dźwiękowej. Dźwięk nie jest tu „emitowany”, lecz współtworzony przez miejsce.
- Fourods (2016) w który artysta czepiąc z nurtu DIY tworzy interaktywny obiekt dźwiękowy gotowy do pracy podczas działań live
- Metrascore of new gestures (2020), w którym na uwagę zasługują minimalistyczne rejestracje fizycznych „wyzwalaczy” dźwięku oraz exhibition design.

Kulminacją powyższych doświadczeń jest Wideo-partytura krajobrazowa, która syntetyzuje wcześniejsze wątki, prowadząc je ku spójnej, dojrzałej formie doktorskiej.

Autor wykazuje wysoką biegłością warsztatową, zarówno w zakresie realizacji dźwięku (field recording, praca z przestrzenią, wielokanałowość), jak i obrazu wideo (kompozycja kadru, czas, statyczność, rytm). Na szczególne podkreślenie

zasługuje fakt, że technologia nie dominuje nad przekazem, jest z nim złączona na zasadzie optymalizacji, systemu, inputu i outputu oraz ekosystemu pod względem holistycznego współdziałania elementów. Jest to cecha dojrzałego twórcy, który przekroczył etap formalnych eksperymentów na rzecz świadomego języka artystycznego i wypracowanej strategii artystycznej. Jak sam powiedział w wywiadzie w Glissando z 2024 r. (<https://glissando.pl/wywiady/doroszenko/>): *Jesteśmy (w kontekście pracy w duecie z Ewą Doroszenko) artystami intermedialnymi i nasze artystyczne poszukiwania nie są ograniczone żadnym medium. Eksperymentujemy z różnymi metodami i technologiami, zarówno tradycyjnymi jak i cyfrowymi. Chyba najbardziej charakterystyczne w naszej praktyce artystycznej jest tworzenie projektów, w których sfery wizualna i dźwiękowa wchodzi w różnorodne interakcje, bardzo często obrazy bezpośrednio wynikają z zarejestrowanych dźwięków, stanowią ich reprezentację lub przetworzenie. Staramy się zwrócić uwagę na potrzebę przywrócenia zmysłowi słuchu odpowiedniego znaczenia w kulturze zdominowanej przez wizualność.*

Bardzo satysfakcjonujące są rozwiązania graficzne proponowane przez Doroszenko, m.in. notacje graficzne zastosowane w wideo oraz grafy instrumentów cyfrowych w środowisku Max. Wykorzystany język znaków, którego kanwą jest oś czasu tworzy minimalistyczny look który zestawiany jest z czarnobiałym syntetycznym video. Kombinacja działa. Gest polegający na bezinwazyjnym nanoszeniu fizycznych artefaktów/markerów interakcji w naturę ma wpływ na system, koresponduje z dźwiękiem tworząc subtelne i intymne odkrywanie i transformację natury. Artysta wypracował metodę symbiozy trzech kanałów: performatywnego wideo.

Tekst rozprawy został opracowany na wysokim poziomie merytorycznym i metodologicznym. Autor swobodnie porusza się w obszarze historii i teorii sztuki dźwięku, intermediów oraz sztuki wideo, przywołując kluczowe postaci i zjawiska (m.in. Luigi Russolo, John Cage, Pauline Oliveros, Nam June Paik, Bill Viola, Bruce Nauman, Fluxus). Odwołania te nie mają charakteru kompilacyjnego – są funkcjonalnie powiązane z własną praktyką artystyczną

Szczególnie wartościowe jest konsekwentne wykorzystanie pojęć takich jak nasłuchiwanie, field recording, pejzaż dźwiękowy oraz głębokie słuchanie, które autor traktuje nie tylko jako terminy teoretyczne, lecz jako realne narzędzia praktyki artystycznej.

Pragnę zwrócić uwagę na projekt graficzny recenzji oraz załączonych materiałów wizualnych oraz dokumentacji wideo, które w spójny sposób korespondują z pracami i artysty w minimalistycznej, oszczędnej i eleganckiej formie.

Podsumowując, rozprawa doktorska Jacka Doroszenko wraz z częścią artystyczną spełnia wszystkie wymagania stawiane pracy doktorskiej w dziedzinie sztuki. Autor wykazał się:

- dojrzałością artystyczną,
- oryginalnością koncepcji,
- wysokim poziomem warsztatowym,
- umiejętnością prowadzenia refleksji teoretycznej
- zdolnością do osadzenia własnej twórczości w kontekście współczesnych praktyk artystycznych,
- pracą na istotnych, międzynarodowych rezydencjach artystycznych,
- znaczący dorobkiem artystycznym bogatym w polskie i międzynarodowe wydawnictwa dźwiękowe (digital, CD, Vinyl), koncerty i wystawy

Praca stanowi istotny wkład w rozwój sztuki intermedialnej i sztuki dźwięku oraz potwierdza gotowość autora do samodzielnego prowadzenia badań artystycznych.

Z pełnym przekonaniem wnoszę o dopuszczenie Pana Jacka Doroszenko do dalszych etapów przewodu doktorskiego, a przedstawione działania w mojej ocenie są wyróżniające.

dr hab. Jakub Wróblewski, prof. ASP